

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
5787-20

meddelad i Stockholm den 13 oktober 2022

KLAGANDE

Skabersjö Gods AB, 556396-7289

Ombud: Advokat Sebastian Scheiman
Sibyllegatan 49
114 42 Stockholm

MOTPART

Jordbruksverket
551 82 Jönköping

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Jönköpings dom den 31 augusti 2020 i mål nr 685-20

SAKEN

Ersättning enligt epizootilagen

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver underinstansernas avgöranden och visar målet åter till Jordbruksverket för ny prövning.

BAKGRUND

1. Det finns en särskild lag som syftar till att utrota epizootiska sjukdomar, dvs. sådana allmänfarliga djursjukdomar som kan spridas genom smitta bland djur eller från djur till människa och som kan utgöra ett allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa eller medföra stora ekonomiska förluster för samhället.
2. Med stöd av lagen får Jordbruksverket besluta bl.a. om förbud för utomstående att vistas inom det område där ett sjukdomsfall har inträffat (spärrförklaring), olika restriktioner för verksamheten och att djur ska avlivas. Den som drabbas av kostnader eller förluster till följd av ett sådant beslut kan få ersättning från staten. Ersättning lämnas bl.a. för förlust av djur och för produktionsbortfall.
3. Ersättning lämnas i enlighet med allmänna skadeståndsrättsliga principer. Det innebär bl.a. att endast den som direkt har drabbats ekonomiskt av ett beslut har rätt till ersättning. Ersättning lämnas således inte till den som indirekt lider skada till följd av beslutet (s.k. tredjemansskada).
4. Skabersjö Gods AB hade 10 000 ägg för kläckning hos Gamla Burlövs Viltuppfödning när det utbröt fågelinfluensa på anläggningen. Jordbruksverket beslutade inledningsvis om spärrförklaring och om restriktioner och därefter om att samtliga ägg på anläggningen skulle destrueras. Besluten riktades till ägaren av anläggningen, dvs. till Gamla Burlövs Viltuppfödning.
5. Skabersjö Gods – som av Gamla Burlövs Viltuppfödning fått ersättning för värdet av äggen motsvarande vad Jordbruksverket betalat ut till Gamla Burlövs Viltuppfödning för dessa – ansökte om ersättning för produktionsbortfall.

6. Jordbruksverket avslag ansökan med motiveringen att det inte hade beslutats några restriktioner avseende Skabersjö Gods och att bolaget därför inte direkt och primärt hade drabbats, utan endast indirekt, och att förlusterna därmed var en tredjemansskada som inte berättigar till ersättning. Enligt Jordbruksverket är det bara den vars anläggning har spärr- och smittförklarats och som fått restriktioner som kan få ersättning. När det destrueras egendom som ägs av någon annan än den som beslutet riktas till är det en fråga som får hanteras genom civilrättsliga regler.
7. Skabersjö Gods överklagade Jordbruksverkets beslut till Förvaltningsrätten i Jönköping. Förvaltningsrätten, som avslag överklagandet, ansåg att enbart den som beslutet riktats till är den som direkt drabbas av beslutet och som därmed kan få ersättning. Bolagets skador och förluster var därmed att betrakta som icke ersättningsgilla tredjemansskador.
8. Skabersjö Gods överklagade domen till Kammarrätten i Jönköping som bedömde att det produktionsbortfall bolaget haft inte var en direkt skada som uppstått på grund av Jordbruksverkets beslut och därför inte skulle ersättas av staten. Ett eventuellt ersättningsanspråk som uppkommit till följd av att djur eller ägg lämnats över i annans vård fick i stället lösas enligt civilrättsliga regler. Kammarrätten avslag därför bolagets överklagande.

YRKANDEN M.M.

9. *Skabersjö Gods AB* yrkar att dess ansökan om ersättning ska beviljas.
10. *Jordbruksverket* anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Frågan i målet**

11. Frågan i målet är om ersättning för produktionsbortfall kan lämnas till ett bolag vars ägg har destruerats i enlighet med ett beslut riktat till ägaren av den anläggning där bolaget haft sina ägg för kläckning.

Rättslig reglering m.m.

12. Av 15 § första stycket epizootilagen (1999:657) framgår att staten ska ersätta den som på grund av beslut som har meddelats med stöd av lagen drabbas av förlust bl.a. på grund av att husdjur, eller andra än vilt levande djur, avlivas eller till följd av produktionsbortfall.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

13. Syftet med epizootilagen är att åstadkomma en effektiv bekämpning av epizootiska sjukdomar (prop. 1998/99:88 s. 20). Det åligger därför den som har djur i sin vård – oavsett hur ägarförhållandena ser ut – att anmäla misstanke om sjukdom till veterinär. Jordbruksverkets tillsyn, åtgärder och beslut kommer följaktligen att i regel rikta sig mot den som har de aktuella djuren i sin vård.
14. Reglerna om ersättning har inte på samma sätt knutits till djurhållaren. Enligt 15 § epizootilagen ges ersättning till den som drabbats av ekonomisk skada till följd av det allmännas åtgärder mot smittspridning enligt lagen.

15. Av förarbetena framgår att ersättning ska lämnas enligt allmänna skadeståndsrättsliga principer. Där anges vidare att endast den som direkt och primärt drabbas av ett beslut ska ha rätt till ersättning. Ersättning till tredje man på grund av följdskador ska därför inte lämnas. Det ges sedan två exempel på sådana skador som inte är ersättningsgilla. Först anges att ett sjukdomsutbrott hos en djurägare kan innebära svårigheter för en annan djurägare i närheten av det sjukdomsdrabbade området att få avsättning för sina produkter, trots att sjukdomen inte direkt drabbat honom. Därefter uttalas att inte heller den producent som lider förlust på grund av att en utlovad leverans uteblir har rätt till ersättning (prop. 1998/99:88 s. 25).
16. Frågan om ersättning ska således avgöras utifrån skadeståndsrättsliga principer. Till vem ett beslut om åtgärder, t.ex. destruktion av ägg, är riktat är alltså inte avgörande.
17. I detta fall har Skabersjö Gods egendom förstörts som en direkt följd av Jordbruksverkets beslut om destruktion av samtliga ägg som fanns på anläggningen där fågelinfluensa utbröt. Bolaget har således direkt till följd av beslutet lidit en sakskada (destruktion av ägg) som i sin tur enligt bolaget har lett till en följdskada (produktionsbortfall). Bolaget är därför inte att betrakta som en tredje man i denna situation.
18. Bolaget får därmed anses ha drabbats av beslutet på ett sådant sätt att bestämmelsen i 15 § första stycket epizootilagen om ersättning från staten är tillämplig.

19. Högsta förvaltningsdomstolen bör inte som första instans ta ställning till i vilken utsträckning ersättning för produktionsbortfall ska lämnas. Underinstansernas avgöranden ska därför upphävas och målet visas åter till Jordbruksverket för prövning av Skabersjö Gods ersättningsanspråk för produktionsbortfall.

I avgörandet har deltagit justitieråden Helena Jäderblom, Kristina Ståhl, Ulrik von Essen, Mats Anderson och Magnus Medin.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Emelie Dahlgren.